

1. İnsanlar tarih boyunca barınmak ve yaşamlarını sürdürmek için belirli yerleri tercih etmişlerdir. İlk çağlarda mağaralar ve su kenarları tercih edilirken, günümüzde ekonomik imkânların (sanayi, ticaret) olduğu yerler daha cazip hale gelmiştir.

Bu bilgilere dayanarak yerleşme tercihlerindeki değişimle ilgili hangisi söylenebilir?

- A) Yerleşme yerleri sadece doğal faktörlere göre belirlenir.
- B) Zamanla beşerî faktörlerin yerleşme üzerindeki etkisi artmıştır.
- C) Su kaynakları günümüzde yerleşme için bir önem taşımamaktadır.
- D) Geçmişte insanların ekonomik ihtiyaçları bulunmamaktaydı.

2. Dağlık ve engebeli arazilerde ulaşım zor, tarım alanları kısıtlıdır. Bu durum, insanların bu bölgelere yerleşmesini zorlaştırır ve nüfusun seyrek olmasına yol açar. **Paragrafta nüfusun dağılışını etkileyen hangi doğal faktör üzerinde durulmuştur?**

- A) İklim özellikleri
- B) Yer şekilleri
- C) Bitki örtüsü
- D) Su kaynakları

3. Bir bölgede fabrikaların ve üretim tesislerinin kurulması, orada yeni iş sahaları açılmasını sağlar. Bu durum çevreden insanların o bölgeye akın etmesine neden olur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi nüfusun artmasında etkili olan "beşerî" bir unsurdur?

- A) Verimli toprakların varlığı
- B) Sanayileşme ve iş imkânları
- C) İlman iklim şartları
- D) Yer altı su zenginliği

4. "Sınırlarımız içinde veya dışında, bir yerden başka bir yere taşınma eylemine göç denir. Göçler bazen isteğe bağlı, bazen de zorunlu sebeplerle gerçekleşir." **Aşağıdakilerden hangisi "zorunlu göç" kavramına örnek olarak gösterilebilir?**

- A) Daha iyi bir eğitim almak için üniversiteye gitmek.
- B) Savaş veya doğal afet nedeniyle evini terk etmek.
- C) Tatil amacıyla başka bir şehre seyahat etmek.
- D) Daha yüksek maaşlı bir iş bulup şehre yerleşmek.

5. "Beyin Göçü", iyi eğitim almış, nitelikli bireylerin (doktor, mühendis, bilim insanı) daha iyi çalışma şartları için başka ülkelere gitmesidir.

Beyin göçü veren bir ülke için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Nitelikli iş gücünü kaybettiği için gelişimi yavaşlayabilir.
- B) Nüfusu hızla arttığı için ekonomik olarak güçlenir.
- C) Eğitim seviyesi düşük olduğu için dışarıya göç verir.
- D) Sadece yaşlı nüfusu başka ülkelere göndermektedir.

6. Mevsimlik göçler, yılın belirli zamanlarında tarım, turizm veya hayvancılık faaliyetleri için yapılır. Örneğin; yazın pamuk toplamak için Adana'ya giden bir aile mevsimlik göç yapmış olur.

Mevsimlik göçlerin "sürekli göçlerden" en temel farkı nedir?

- A) Şehir merkezlerine yapılması.
- B) Gidilen yerde kalma süresinin kısıtlı olması.
- C) Sadece ulaşım araçlarıyla gerçekleştirilmesi.
- D) Ekonomik amaç taşımaması.

7. Bir bölgedeki nüfusun yapısını (yaş, cinsiyet, eğitim vb.) bilmek, devletin o bölgeye yapacağı yatırımları planlamasına yardımcı olur.

Nüfus sayımlarının yapılmasının temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sadece insanları sayarak sayısal bir veri elde etmek.
- B) Halkın ihtiyaçlarını belirleyip geleceğe yönelik planlama yapmak.
- C) İnsanların hangi ulaşım araçlarını kullandığını öğrenmek.
- D) Şehirlerdeki binaların yüksekliğini ölçmek.

8. "Ülkemizde kıyı bölgelerimiz, iç bölgelere göre daha yoğun nüfusludur. Bunun temel sebebi kıyıların ılıman iklime ve uygun yer şekillerine sahip olmasıdır."

Bu açıklamaya göre nüfusun dağılışında aşağıdakilerden hangisinin etkisi vurgulanmıştır?

- A) Doğal çevrenin sunduğu imkânların.
- B) Madencilik faaliyetlerinin yoğunluğunun.
- C) Siyasi kararların ve yönetim biçiminin.
- D) Sadece ticaret yollarının kavşak noktası olmasının.

9. Anayasamıza göre "Herkes yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir." Ancak bu hak bazı durumlarda kısıtlanabilir.

Aşağıdakilerden hangisi seyahat özgürlüğünün kısıtlanabileceği "haklı" bir gerekçedir?

- A) Kişinin ekonomik durumunun zayıf olması.
- B) Suç işlenmesini önlemek veya suç soruşturması yürütmek.
- C) Kişinin pasaportunun eski olması.
- D) Şehir merkezindeki kalabalığı azaltmak istemek.

10. 2020-2021 yıllarında yaşanan COVID-19 salgını döneminde sokağa çıkma yasakları uygulanmıştır.

Bu durum anayasal hakların kısıtlanmasıyla ilgili hangisini kanıtlar?

- A) Hakların hiçbir zaman kısıtlanamayacağını.
- B) Genel sağlığı korumak amacıyla hakların geçici olarak durdurulabileceğini.
- C) Seyahat özgürlüğünün sadece yaşlılar için geçerli olduğunu.
- D) Devletin istediği her an özgürlükleri keyfi olarak engelleyebileceğini.

11. "Eğitim ve sağlık imkânlarının yetersizliği, tarımda makineleşme nedeniyle işsiz kalma gibi sebepler insanları kırsaldan şehre göç etmeye iter."

Bu cümlede bahsedilen göç nedenleri hangi grupta yer alır?

- A) Çekici nedenler (Gidilen yerin güzelliği)
- B) İtici nedenler (Bulunulan yerin olumsuzluğu)
- C) Siyasi nedenler (Savaş ve terör)
- D) Doğal nedenler (Deprem ve sel)

12. Şehirlerde nüfusun aşırı artması beraberinde hava kirliliği, trafik yoğunluğu ve plansız yapılaşma (gecekondu) gibi sorunları getirir.

Hızlı nüfus artışının olumsuz sonuçlarını azaltmak için alınabilecek en mantıklı önlem nedir?

- A) Şehirlere girişi tamamen yasaklamak.
- B) Kırsal alanlarda iş ve eğitim imkânlarını artırarak göçü yeriinde durdurmak.
- C) Şehirdeki tüm eski binaları yıkıp yerine park yapmak.
- D) İnsanların sadece toplu taşıma kullanmasını zorunlu kılmak.

13. Nüfus piramitleri, bir ülkenin nüfusunun yaş ve cinsiyet yapısını gösterir. Tabanı geniş olan bir piramit, o ülkede doğum oranının yüksek olduğunu gösterir.

Nüfus piramidine bakarak bir ülke hakkında aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Kadın ve erkek nüfus oranına.
- B) Çocuk ve yaşlı nüfusun toplam içindeki payına.
- C) İnsanların hangi mesleklerde çalıştığına.
- D) Nüfusun genç mi yoksa yaşlı mı olduğuna.

14. "Okur-yazar oranı yüksek olan bir toplumda, iş gücü daha verimlidir ve teknolojik gelişme daha hızlı olur."

Bu durum nüfusun hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Nüfusun yaş yapısı
- B) Nüfusun eğitim durumu
- C) Nüfusun cinsiyet dağılımı
- D) Nüfusun yerleşim yeri

15. Türkiye'de iç göçler genellikle doğudan batıya, kırsaldan kentlere doğrudur. **Bu göç hareketinin temelinde yatan en önemli dinamik aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Batıdaki iklimin daha soğuk olması.
- B) Büyük şehirlerdeki iş, eğitim ve sağlık imkânlarının daha gelişmiş olması.
- C) Köylerdeki su kaynaklarının tamamen kuruması.
- D) Şehirlerde tarım yapmanın daha kolay olması.

16. "Gelecekte nüfusumuzun büyük bir kısmı yaşlılardan oluşacak. Bu durum emekli sayısının artması ve genç çalışan sayısının azalması anlamına gelir."

Devlet, bu durumun yaratacağı sorunları çözmek için ne gibi bir politika izleyebilir?

- A) Emekli maaşlarını tamamen kaldırmak.
- B) Genç nüfusun eğitime yatırım yaparak nitelikli iş gücünü korumak.
- C) Şehirleşmeyi tamamen durdurmak.
- D) Nüfus sayımlarını yapmaktan vazgeçmek.

17. Pasaport ve vize, bir vatandaşın yurt dışına çıkması için gerekli belgelerdir.

Yurt dışı seyahatlerinde bu belgelerin istenmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanır?

- A) Ülkelerin kendi sınır güvenliğini ve düzenini koruma isteğiyle.
- B) İnsanların seyahat etmesini engellemek amacıyla.
- C) Sadece zengin insanların gezmesini sağlamak için.
- D) Ulaşım araçlarının doluluğunu kontrol etmek için.

18. Nüfus yoğunluğu, toplam nüfusun o bölgenin yüzölçümüne bölünmesiyle hesaplanır. Yüzölçümü küçük ama nüfusu çok olan yerlerde yoğunluk yüksektir. **Buna göre aşağıdakilerden hangisinde nüfus yoğunluğu en fazladır?**

- A) Geniş otlakların olduğu Erzurum-Kars yaylaları.
- B) Sanayi ve ticaretin merkezi olan İstanbul ve çevresi.
- C) Engebeli arazisi olan Doğu Karadeniz dağları.
- D) Kuraklığın etkili olduğu Tuz Gölü çevresi.

19. "Mülteci" ve "Sığınmacı" kavramları, ülkelerindeki savaş veya baskı nedeniyle başka bir ülkeye sığınan insanları ifade eder.

Bu insanların yaptıkları göç türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gönüllü dış göç
- B) Zorunlu dış göç
- C) Mevsimlik iç göç
- D) Beyin göçü

20. Yerleşme ve seyahat özgürlüğü demokratik toplumların temelidir. Ancak bir kişinin bu özgürlüğünü kullanırken başkalarının haklarına zarar vermemesi gerekir.

Bu bilgidan yola çıkarak özgürlüklerle ilgili hangi yorum yapılabilir?

- A) Özgürlükler sınırsızdır ve herkes her istediğini yapabilir.
- B) Özgürlüklerin kullanımı toplum düzeni ve başkalarının haklarıyla sınırlıdır.
- C) Seyahat hakkı sadece devlet memurlarına verilmelidir.
- D) Sadece zengin insanlar yerleşme hürriyetine sahiptir.

CEVAP ANAHTARI:

1-B, 2-B, 3-B, 4-B, 5-A, 6-B, 7-B, 8-A, 9-B,
10-B, 11-B, 12-B, 13-C, 14-B, 15-B, 16-B,
17-A, 18-B, 19-B, 20-B